

NORGES HØYESTERETT

Den 24. august 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-01599-A, (sak nr. 2011/682), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Runar Torgersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bull**: Saken gjelder anvendelsen av forsettsformen dolus eventualis, også kalt eventuelt forsett, ved domfellelse for drapsforsøk som ble begått mens gjerningsmannen var beruset.
- (2) Ved Sarpsborg tingretts dom 10. november 2010 ble A dømt til fengsel i fire og et halvt år for brudd på straffeloven § 233 jf. § 49 – drapsforsøk, straffeloven §§ 127 og 128 – henholdsvis vold og trusler mot offentlig tjenestemann, straffeloven § 219 – familievold i form av mishandling av samboer, straffeloven § 227 – fremsettelse av trusler, samt for flere overtredelser av vegtrafikkloven. Straffen var utmålt som fellesstraff med Sarpsborg tingretts dom 19. september 2009. Drapsforsøket var forøvet ved at han hadde kjørt på B to ganger med bil. Han ble også dømt til å betale B 50 000 kroner i oppreisning, men ble ikke idømt sakskostnader.
- (3) A anket over bevisbedømmelsen for så vidt gjaldt domfellelsen for drapsforsøk og familievold, i tillegg til straffutmålingen og oppreisningskravet. Anken ble henvist i sin helhet med unntak av domfellelsen for familievold. Borgarting lagmannsrett avsa dom 18. februar 2011. For straffekravet lød domsslutning slik:

”1. A, født 18. mars 1984, dømmes for overtredelse av straffeloven § 233 jf. § 49, og for de forhold som er endelig avgjort ved Sarpsborg tingretts dom 10. november 2010, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd og § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 4 – fire – år og 6 – seks – måneder, som fellesstraff med Sarpsborg tingretts dom 19. august 2009, jf. straffeloven § 28b.

Til fradrag i straffen kommer 310 – trehundreogti – dager for utholdt varetekt.”

- (4) A ble videre fradømt føreretten for alltid. Oppreisningskravet ble satt ned til 30 000 kroner.
- (5) Lagmannsretten la i sine straffutmålingspremisser til grunn at A ved drapsforsøket hadde utvist forsett i form av dolus eventualis. Lagmannsretten uttalte om dette:
- ”Tiltalte tenkte seg muligheten av at hans kjøring ville forårsake fornærmedes død. Tiltalte tok bevisst det standpunkt at han ville kjøre på fornærmede selv om dette skulle føre til at fornærmede ble drept. Ved vurderingen av tiltaltes forsett er det sett bort fra mulig svekket vurderingsevne som følge av selvforskyldt rus.”**
- (6) A anket over lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffeutmålingen til Høyesterett. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 18. mai 2011 ble anken tillatt fremmet for så vidt gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet.
- (7) Som lovanvendelsesfeil er gjort gjeldende at man ikke kan bygge på fingert dolus eventualis, og at det er det som lagmannsretten har gjort: Det som nettopp er gjengitt fra lagmannsrettens dom, må forstås slik at lagmannsretten har bedømt A som om han var edru og kommet til at han i så fall ville ha tenkt seg muligheten av at fornærmede kunne dø som følge av påkjørslene, og bevisst ville ha inntatt det standpunkt at han ville kjøre på fornærmede selv om dette skulle føre til fornærmedes død. Det er alminnelig akseptert at straffeloven § 40 første ledd annet punktum og § 42 tredje ledd om at man skal se bort fra selvforskyldt rus, ikke innebærer at man kan fingere hensikt eller overlegg. Da kan man heller ikke fingere det bevisste valg av handlemåte som dolus eventualis forutsetter etter norsk rett. Videre ville en slik fingering av dolus eventualis ved selvforskyldt rus samsvare dårlig med at dolus eventualis i form av den såkalte hypotetiske innvilgelsesteori er uttrykkelig avvist i rettspraksis – nettopp fordi den ikke bygger på konstatering av et faktisk foretatt bevisst valg.
- (8) Påtalemyndigheten har prinsipalt fremholdt at lagmannsrettens dom ikke gir uttrykk for fingert dolus eventualis. Lagmannsretten har tvert om lagt til grunn at domfelte rent faktisk har foretatt det bevisste valg at han ville kjøre på fornærmede selv om dette skulle føre til fornærmedes død. I denne forbindelse har retten korrekt lagt til grunn at man må se bort fra at domfelte kanskje ville ha hatt større hemninger – en bedre vurderingsevne – og derfor valgt annerledes, om han hadde vært edru. Subsidiært anføres det at om lagmannsrettens dom må tolkes slik domfelte gjør, gir det fortsatt uttrykk for en korrekt lovanvendelse: Ved selvforskyldt rus kan dolus eventualis fingeres på lik linje med sannsynlighetsforsett og – for så vidt gjelder det alminnelige krav til forsettsdekning i straffeloven §§ 40 og 42 – hensiktsforsett. Fingering av dolus eventualis reiser i så måte ikke prinsipielle eller praktiske problemer som ikke allerede gjør seg gjeldende på vesentlig samme vis ved fingering av sannsynlighetsforsett. Rettskildebildet gir bare grunnlag for å avskjære fingering av overlegg, og dessuten av hensikt når hensikt utgjør et

særlig subjektivt straffbarhetsvilkår i tillegg til det forsett som skal dekke det objektive gjerningsinnholdet i straffebudet.

- (9) *Jeg er kommet til* at anken må forkastes. Jeg kan ikke se at lagmannsrettens dom bygger på en fingering av *dolus eventualis*. Dette følger etter mitt syn av det jeg tidligere har sitert fra dommen. Lagmannsretten har ikke uttrykt seg i hypotetiske vendinger men uttalt at gjerningsmannen rent faktisk har foretatt det bevisste valg at han ville kjøre på fornærmede selv om det skulle føre til at fornærmede ble drept.
- (10) Denne forståelsen av sitatet fra dommen underbygges av uttalelsene i domspremissene for øvrig. Der fremgår det at domfelte før påkjørlene ropte at han ”skulle kjøre B flat i trappa” og ”jeg skal drepe deg” eller lignende. Videre uttaler lagmannsretten at domfelte ”med vilje” kjørte mot tiltalte ”med det formål å treffe ham med bilen”, og at det dreide seg om en ”målrettet forfølgelse” over flere minutter.
- (11) Jeg kan ikke se at setningen om at det er sett bort fra ”mulig svekket vurderingsevne som følge av selvforskyt rus”, endrer dette. Setningen må i denne sammenheng leses som en påpekning av at det er mulig gjerningsmannen tenkte som han gjorde fordi han på grunn av rus ikke var i besittelse av sine normale moralske hemninger. Dette er ingen frifinnelsesgrunn, jf. Andenæs: Alminnelig strafferett, femte utgave side 314.
- (12) Når det etter dette ikke er nødvendig å gå inn på spørsmålet om det er mulig å fingere *dolus eventualis* for å ta stilling til anken, finner jeg etter omstendighetene heller ikke å ville gjøre det.
- (13) Jeg stemmer etter dette for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (14) Dommer **Andresen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (15) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (16) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (17) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (18) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: